

Warszawa, dn. 23 czerwca 2008

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

RPO-562852-II/07/PS

00-090 Warszawa   Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77   Fax 0-22 827 64 53

**Prokuratura Apelacyjna
w Krakowie
ul. Cystersów 18
31-553 KRAKÓW**

Rzecznik Praw Obywatelskich podjął z urzędu czynności w sprawie demonstracji, która miała miejsce w dniu 30 czerwca 2007 r. w Myślenicach, w 71. rocznicę zamieszek antyżydowskich, zorganizowanych przez członków Obozu Radykalno Narodowego (ONR)

W sprawie tej przeprowadzone zostało postępowanie przygotowawcze w Prokuraturze Rejonowej w Myślenicach w kierunku przestępstw z art. 256 i 257 Kodeksu karnego (sygn. akt Ds. 1726/07).

W trakcie tego postępowania ustalono między innymi, że uczestnicy demonstracji wznosili między innymi okrzyki „Żydzi do Izraela!”, „Nie będzie Żyd pluł nam w twarz!”, prezentowali także na Rynku w Myślenicach gest pozdrowienia używany między innymi przez nazistów – podniesionej prawej ręki.

Postępowanie w powyższej sprawie zakończyło się postanowieniem z dnia 27 grudnia 2007 r. o umorzeniu dochodzenia. Jako podstawę umorzenia wskazano brak znamion czynu zabronionego

O ile powyższa decyzja procesowa nie nasuwa uwag w zakresie, w jakim dotyczyła przestępstwa znieważenia osób narodowości żydowskiej z powodu ich przynależności narodowościowej, o tyle w zakresie dotyczącym przestępstwa z art. 256 kk wywołuje wątpliwości.

W uzasadnieniu postanowienia o umorzeniu prokurator wywiódł bowiem, iż gest podniesienia prawej ręki do góry to tzw. salut rzymski, używany w różnych okresach historii, w tym także także w II Rzeczypospolitej przez członków i sympatyków Narodowej Demokracji. W tym kontekście za wiarygodne zostały uznane zeznania uczestników demonstracji wskazujących, iż wykonując ten gest odwoływali się do tradycji endeckich i nie było ich zamiarem propagowanie faszystów.

Z rozumowaniem powyższym nie można się zgodzić.

Należy przede wszystkim podkreślić, iż obecnie dla przeważającej większości Polaków gest podniesienia prawej ręki jest kojarzony jednoznacznie z pozdrowieniem używanym przez nazistów, w tym podczas ponad pięcioletniej okupacji Polski. Gest ten w dalszym ciągu wywołuje reminiscencje zbrodni dokonanych na Narodzie Polskim. Nie sposób zatem przyjąć bez zastrzeżeń tłumaczeń osób, publicznie pozdrawiających się „salutem rzymskim”, iż nie jest ich celem propagowanie faszyzmu.

Za przyjęciem takiego rozumowania przemawia także kontekst historyczny przedmiotowej demonstracji. Odbywała się ona w rocznicę „wyprawy myślenickiej” zorganizowanej przez Adama Doboszyńskiego w 1936 r., w trakcie której doszło do aktów prześladowania ludności żydowskiej (wybijanie szyb wystawowych w sklepach, palenie wyciągniętych z nich towarów, próba podpalenia synagogi). Warto w tym miejscu zauważyć, iż antysemityzm, przy zachowaniu wszelkich proporcji, stanowił wspólny rys nazizmu niemieckiego i polskiej endecji.

W powyższym kontekście historycznym powinny zostać ocenione także okrzyki wznoszone podczas demonstracji: „Żydzi do Izraela!” oraz „Nie będzie Żyd pluć nam w twarz!” – z punktu widzenia wyczerpania w tym zakresie znamion czynu zabronionego nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych z art. 256 kk. Wątek ten nie został w ogóle poruszony w uzasadnieniu postanowienia o umorzeniu dochodzenia.

Niezależnie od powyższych okoliczności należy wyrazić zdziwienie zawartymi w uzasadnieniu przedmiotowego postanowienia dywagacjami na temat niewszczywania postępowania karnego w stosunku do osób prezentujących publicznie symbole komunistyczne. O ile bowiem prokurator posiadał informacje o tego rodzaju zdarzeniach winien z urzędu podjąć stosowne czynności w celu ich weryfikacji i dokonania oceny z punktu widzenia prawa karnego.

Przedstawiając powyższe uwagi i spostrzeżenia na podstawie art. 12 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zmianami) zwracam się z uprzejmą prośbą o akt przedmiotowego postępowania oraz o poinformowanie Rzecznika o zajęтым stanowisku i ewentualnie podjętych działaniach.

W załączeniu przekazuję akta o sygn. Ds. 1726/07 Prokuratury Rejonowej w Myślenicach.

Załącznik: akta Ds. 1726/07 Prokuratury Rejonowej w Myślenicach (1 tom)

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Z-ca RPO

Do wiadomości: Prokurator Rejonowy w Myślenicach, ul. Solskiego 2, 32-400 Myślenice